

Zorg en ondersteuning thuis na de coronacrisis

Bij veel patiënten zijn gedurende de coronacrisis eerder geplande afspraken voor zorg afgezegd of uitgesteld. Inmiddels start de niet-coronazorg geleidelijk op, ook thuis. De Patiëntenfederatie heeft onderzocht of de uitgestelde zorg alweer plaats had of is ingepland. Krijgen mensen ook weer zorg en ondersteuning thuis? En hoe vergaat het de mantelzorg? In deze monitor de eerste ervaringen van zorg en ondersteuning thuis, en die van mantelzorgers in mei 2020.

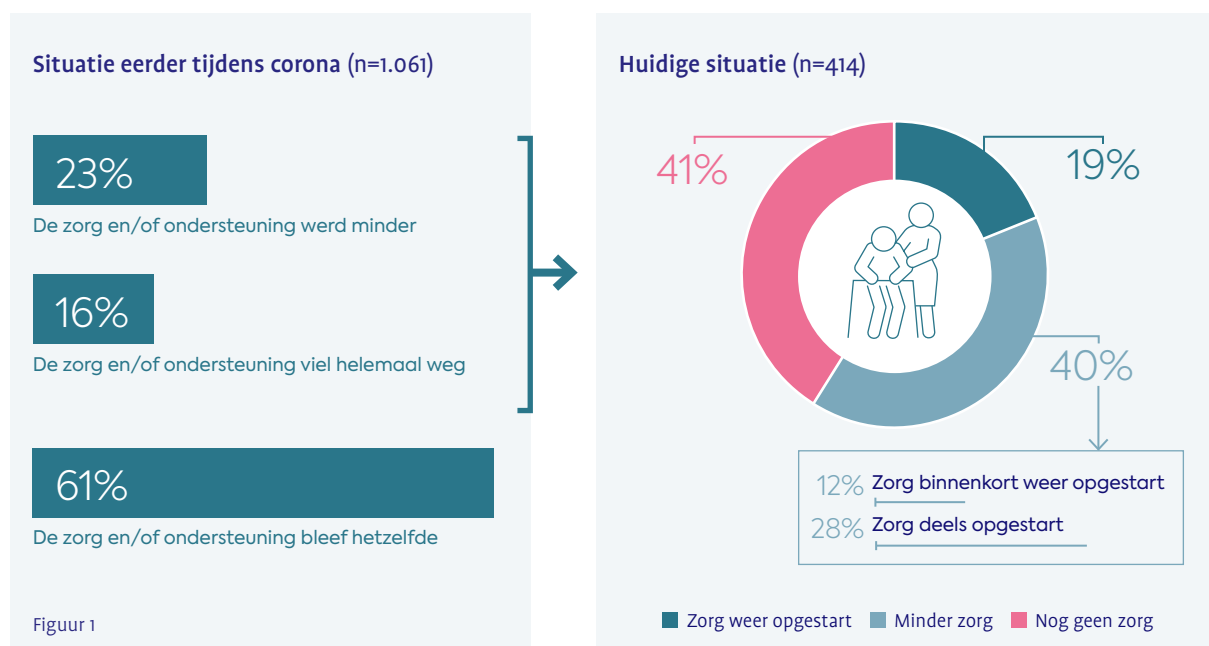
Totaal aantal deelnemers aan het onderzoek: 8.100

Huidige situatie zorg en/of ondersteuning thuis

1.061 mensen gaven aan dat zij of hun naaste voor de coronacrisis zorg en/of ondersteuning thuis kregen. 39% hiervan kreeg tijdens de coronacrisis minder of geen zorg en/of ondersteuning meer. Inmiddels is bij 19% de zorg weer opgestart en zal dit bij 12% op korte termijn gebeuren.

Bij 69% is de zorg en/of ondersteuning nog niet op het oude niveau:

- 28% hiervan krijgt minder zorg
- 41% krijgt helemaal geen zorg

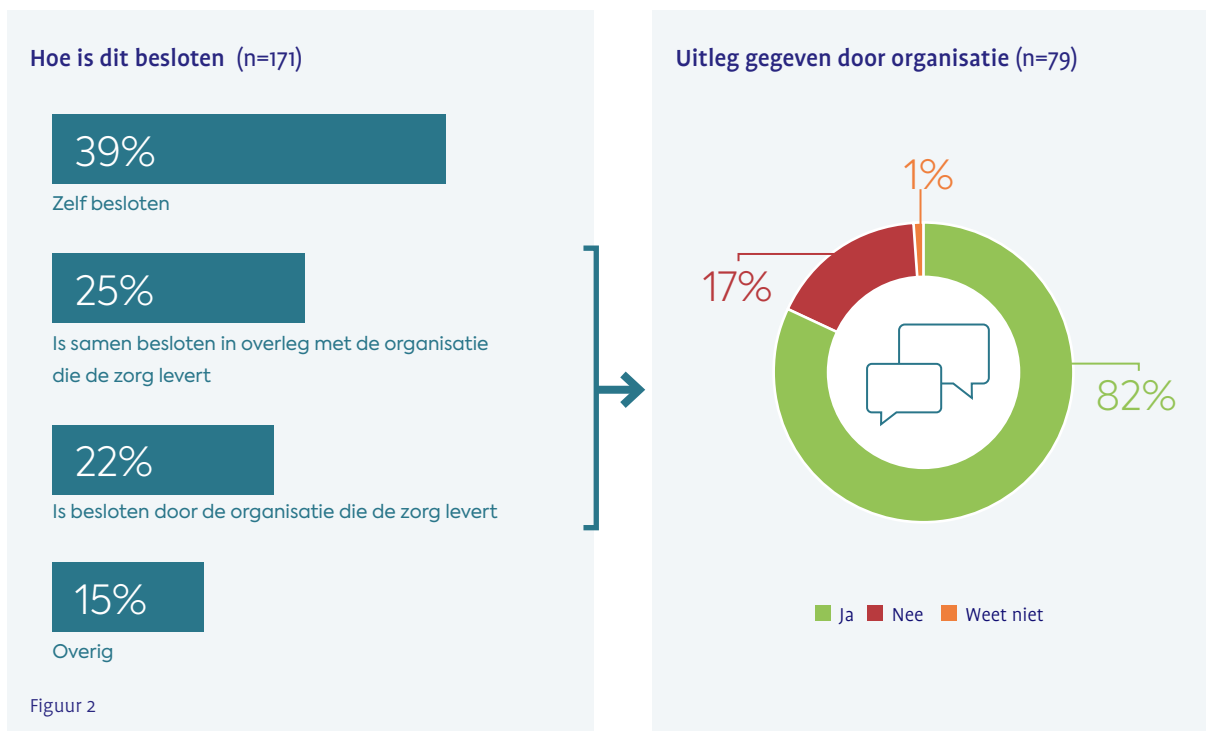
Nog helemaal geen zorg en/of ondersteuning

171 mensen hebben sinds de coronacrisis helemaal geen zorg en/of ondersteuning thuis meer gekregen.

Als zorg die men nu niet ontvangt, worden genoemd:

- wondverzorging
- persoonlijke verzorging (wassen en aankleden)
- geestelijke hulp
- stomazorg
- medicatie geven

39% koos zelf voor het stopzetten van deze zorg. 25% deed dit in overleg met de betreffende organisatie. Bij 22% besloot de organisatie de zorg en/of ondersteuning te stoppen. 82% kreeg uitleg waarom deze zorg en/of ondersteuning werd gestopt. 17% niet.

Bij de uitleg waarom de zorg en/of ondersteuning wordt gestopt, wordt vermeld:

- algemene uitleg vanwege corona
- besmettingsgevaar, zo min mogelijk risico voor zowel zorgverlener als patiënt
- te weinig beschermingsmiddelen
- grote drukte, zorg voor andere patiënten/coronapatiënten krijgt voorrang
- sluiting van de organisatie
- personeelstekort door corona
- zorg is niet meer nodig, weer zelfredzaam

“Wegens corona komen ze niet, bang dat ze zelf besmet raken.”

“We hebben dit samen besloten. Ik val zwaar in de risicogroep dus moet erg voorzichtig zijn. Vooral nu ik binnenkort weer geopereerd wordt.”

“Uitsluitend nog tijd voor coronapatiënten.”

Contact met de organisatie

Driekwart van de groep die nog zonder zorg zit, heeft al vanaf het begin van de coronacrisis geen zorg en/of ondersteuning meer aan huis. Het initiatief voor contact met de organisatie wordt veelal bij de patiënten zelf gelegd: twee derde geeft aan dat zij zelf contact moeten opnemen wanneer zij dit nodig achten. Daarnaast wordt 29% wel gebeld door de organisatie. Bij 17% hiervan gebeurt dit op een afgesproken vast moment.

Sinds wanneer geen zorg meer (n=171)

Figuur 3

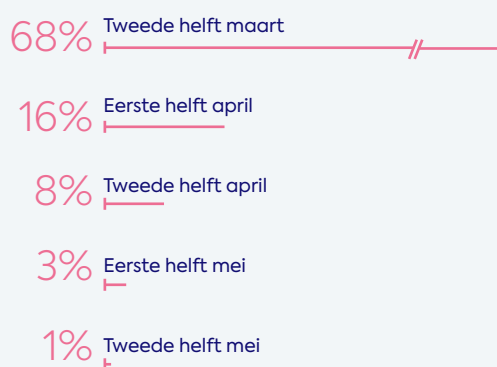
Contact met organisatie (n=171)

Nog steeds minder zorg en/of ondersteuning

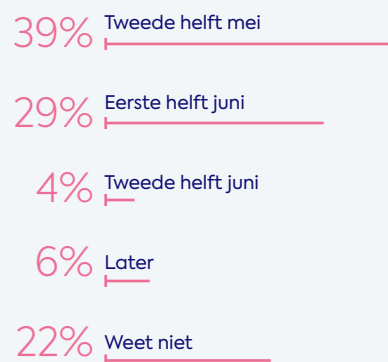
164 mensen (of naasten van) hebben nog steeds te maken met minder zorg en/of ondersteuning thuis. Bij 49 mensen wordt de zorg binnenkort weer opgestart: meestal al in de tweede helft van mei of de eerste helft van juni.

Sinds wanneer geen zorg meer (n=159)

Figuur 4

Wanneer weer opgestart (n=49)

De helft van de mensen die minder zorg en/of ondersteuning krijgen, hebben geen mantelzorger om op terug te vallen. Bij 29% is er sprake van een partner of huisgenoot die de zorg opvangt, bij 18% is dat iemand van buiten.

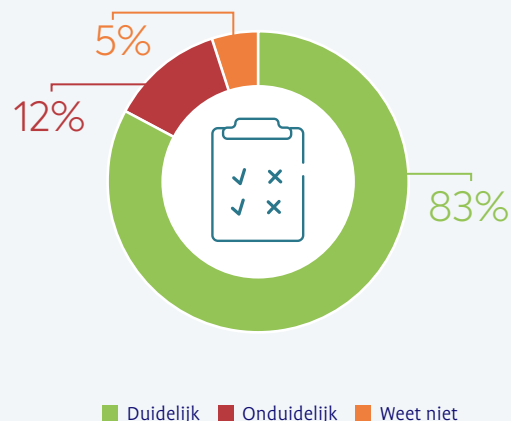
Alternatief

Iets meer dan de helft (56%) van de mensen die minder zorg ontvangen geven aan dat de (zorg) organisatie geen alternatief heeft geboden. Daar waar dat wel gebeurt, betreft het vooral telefonisch contact (29%), en nog minder via video of beeldbellen.

Richtlijnen zorg en/of ondersteuning thuis

Van de mensen die weer zorg en/of ondersteuning thuis krijgen, vindt 83% de regels en maatregelen duidelijk. Voor 12% (n=90) is niet alles even duidelijk.

Regels en maatregelen (n=727)

Figuur 5

Er is met name onduidelijkheid over beschermingsmateriaal (mondkapjes en handschoenen). Sommige organisaties laten medewerkers zonder beschermingsmateriaal werken, wat vragen oproept bij de patiënten. In andere gevallen verschilt dit per medewerker van één organisatie of van dag tot dag of er wel of geen beschermingsmateriaal wordt gebruikt. Patiënten geven soms aan dat ze dan zelf voor dit beschermingsmateriaal zorgen.

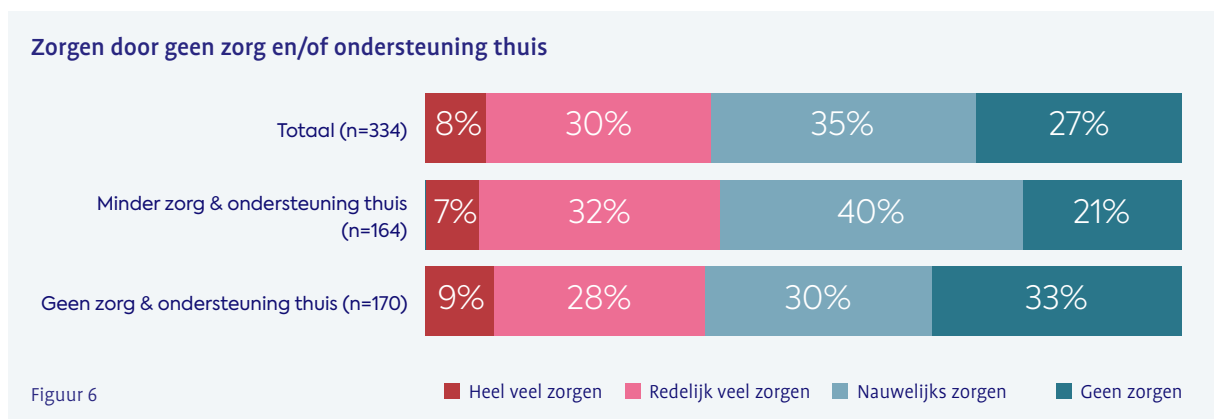
“De ene keer mondkapje en handschoenen verplicht, een dag later weer niet.”

“Er is bij mijn thuishulp niet echt uitleg gegeven hoe zij moeten omgaan met de situatie en er zijn vanuit haar werkgever helemaal geen beschermingsmiddelen aangeboden. Ik heb zelf gezorgd dat er handschoenen in huis zijn en ontsmettingsmiddel. En i.v.m. mijn immuunziekte heb ik zelf met haar afspraken gemaakt over of een afspraak wel of niet doorgaat.”

“Zij komt weer gewoon, laat mondkapje achterwege en handschoenen draagt ze alleen bij werkzaamheden waarbij ze al voor corona droeg. Geen met mij gedeelde instructies of aanbevelingen vanuit de zorginstelling.”

Zorgen om geen zorg en/of ondersteuning thuis (n=334)

Van de mensen die tijdens het onderzoek thuis minder of geen zorg en/of ondersteuning ontvingen, maken zeven op de tien mensen zich in enige mate zorgen over het gebrek aan hulp. 38% maakt zich redelijk tot heel veel zorgen.

Zorgen die worden geuit door mensen die minder zorg en/of ondersteuning thuis ontvangen:

“Doordat ik mijn medicatie nog weleens vergeet in te nemen heb ik veel diarree en ik heb veel last van druk op m'n borst en pijn in m'n benen.”

“Ik bied de zorg aan mijn vrouw maar ook mijn gezondheid is fragiel. Ik mag niet uitvallen, want dan zou mijn vrouw niet meer thuis kunnen blijven wonen.”

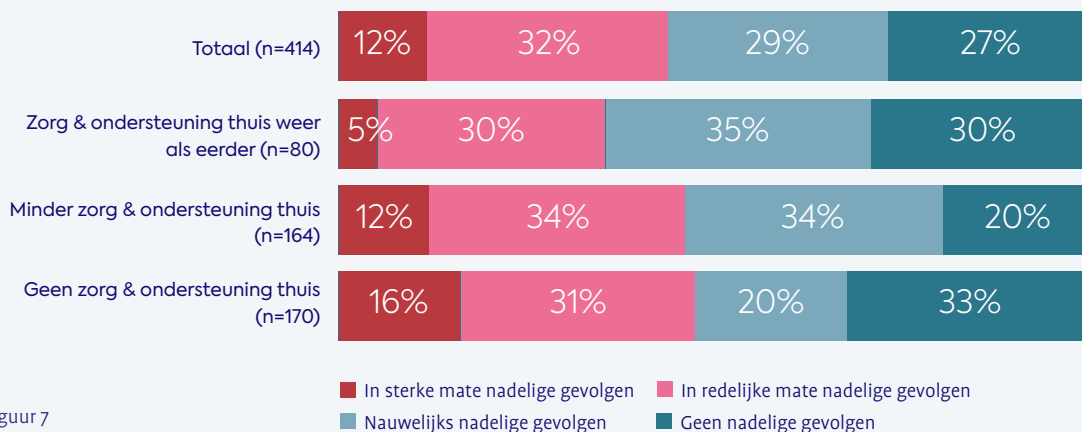
“Om alles te onderhouden moet ik elke dag een beetje doen, 1x ziek en ik loop achter de feiten aan.”

(Nog) gevolgen van minder of geen zorg en/of ondersteuning (n=414)

44% ervaart in redelijke tot sterke mate nadelige gevolgen van de periode dat zij minder of geen zorg hebben gehad. 73% ervaart in enige mate nog nadelige gevolgen.

De mate waarin men gevolgen ervaart, verschilt per groep. Mensen met weer net zo vaak zorg en/of ondersteuning thuis als voorheen, ervaren in minder sterke mate gevolgen dan zij die minder tot geen zorg en/of ondersteuning thuis krijgen.

(Nog) gevolgen door geen of minder zorg en/of ondersteuning thuis

Figuur 7

Mantelzorg

1.478 mensen gaven aan mantelzorg te zijn en al voor de coronacrisis zorg en/of ondersteuning te geven aan iemand buiten het eigen huishouden.

Bij 63% is er tijdens de coronacrisis iets in veranderd:

- 12% ging meer mantelzorg geven
- 33% minder
- 18% helemaal niet meer

Inmiddels is de mate van mantelzorg bij 22% weer op het oude niveau gekomen. 78% geeft nog geen mantelzorg op het oude niveau:

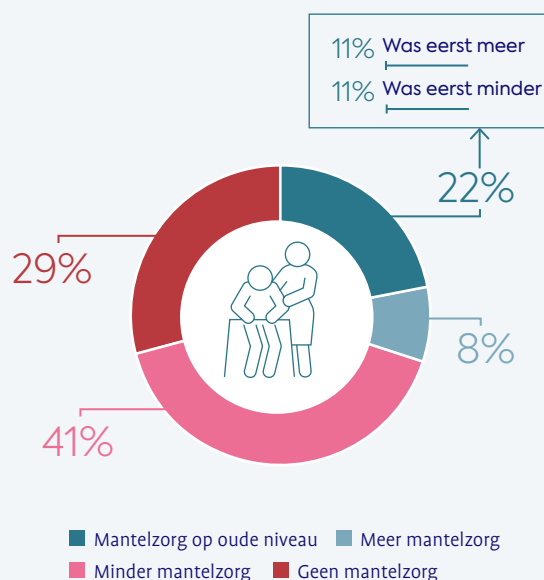
- 8% geeft nog steeds meer mantelzorg
- 41% geeft minder mantelzorg
- 29% geeft nog helemaal geen mantelzorg.

Situatie eerder tijdens corona (n=1.478)

Figuur 8

Huidige situatie (n=926)

Mensen die minder mantelzorg hebben geven

Mensen geven vaak aan dat ze alleen de noodzakelijke zorg geven, maar dit verder in verband met corona zoveel mogelijk beperken. Het sociale contact wordt daarmee beperkt. Ook geven mensen aan dat ze niet meer op bezoek gaan, maar het contact buiten laten plaatsvinden of op afstand communiceren.

Geen mantelzorg

272 mensen geven momenteel geen mantelzorg meer. Het betreft vaak situaties waarin men mantelzorg is van een ouder in een verpleeghuis of een kind met een aandoening dat uit huis is geplaatst en waar men nu niet meer mag komen.

Ook wordt aangegeven dat degene waar zij voor zorgden inmiddels overleden is.

Minder mantelzorg (gegeven)

482 mensen geven aan dat zij als mantelzorger tijdelijk minder zorg hebben gegeven (n=103) of nu nog steeds minder zorg bieden (n=379).

“Wandelen met iemand met een geestelijke beperking. Ik heb het weer voorzichtig opgepakt, maar probeer anderhalve meter afstand aan te houden, wat niet altijd makkelijk is, en ik kom ervoor en erna niet binnen.”

“Mijn moeder zit in een verpleeghuis en ik ben 1e contactpersoon. In het verpleeghuis mag geen bezoek komen, wel via beeldbellen contact. Doordat je niet persoonlijk erbij kan zijn, is het gissen als het even niet zo goed gaat met mijn moeder, maar wil de verpleging wel feedback. Dit is dus ingewikkelder. En mijn moeder is net voor corona tijdelijk verhuist naar een ander verpleeghuis, de zorgmedewerkers kennen haar nog niet goed, dus extra lastig om dit allemaal per telefoon te doen.”

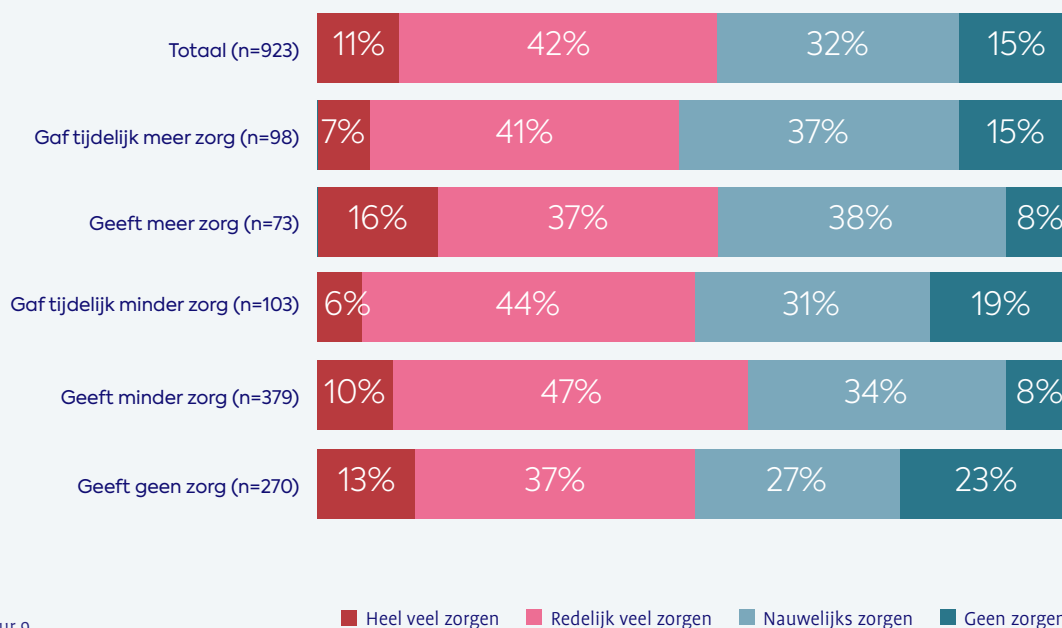
“Medebewoner, 89 jaar, in appartement. Eerst ging ik wekelijks op bezoek voor een praatje en om te kijken of en welke beperkte hulp (boodschap, vuilniszak, vervoerskwestie, contactkwesties,...) nodig was. Nu is alle contact telefonisch, wegens corona.”

Zorgen om tijdelijk minder of geen mantelzorg (n=923)

Aan de deelnemers die tijdelijk minder mantelzorg hebben gegeven of nog steeds minder of geen mantelzorg geven, is gevraagd in hoeverre ze zich zorgen maken.

85% van de mensen die tijdelijk of nog steeds minder mantelzorg hebben geboden hebben, maken zich enigszins zorgen. 53% hiervan maakt zich redelijk tot heel veel zorgen.

Zorgen door verandering in geven van mantelzorg

Figuur 9

De zorgen werken twee kanten op. Aan de ene kant maakt men zich zorgen om degene waar men voor zorgt, maar ook om zichzelf en hoe lang dit nog vol te houden is.

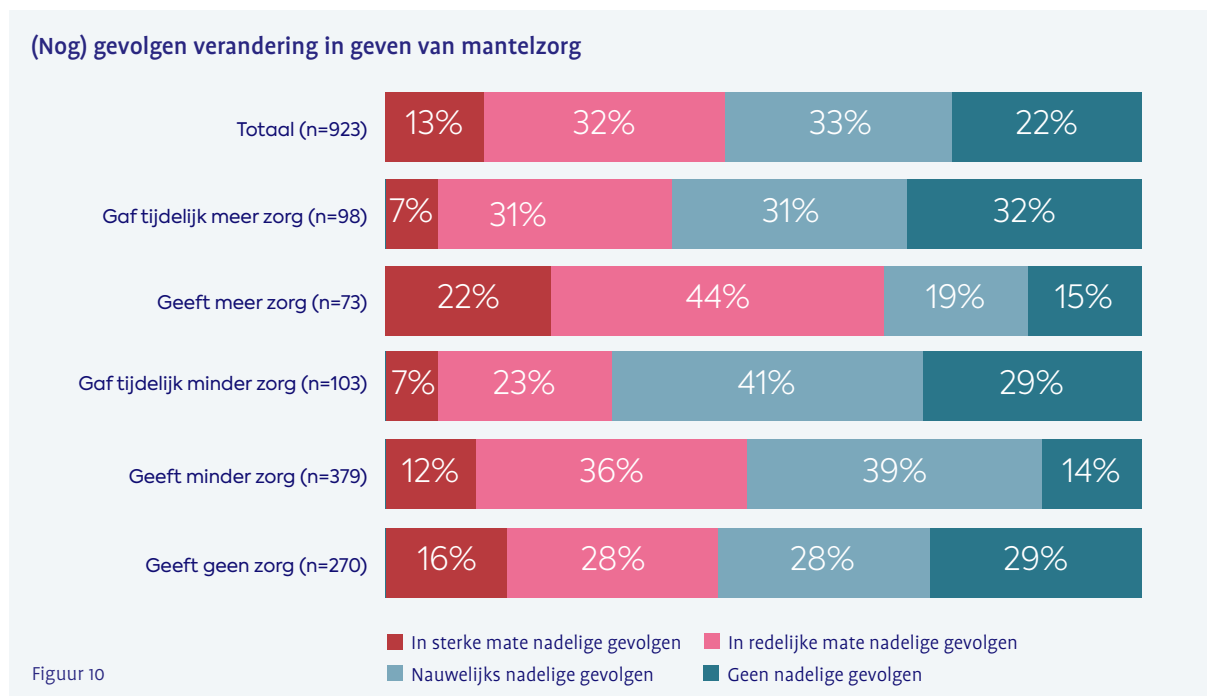
Contact met degene waar men nu minder of niet voor zorgt (n=753)

88% heeft nog wel contact op afstand. 59% heeft telefonisch contact. 24% heeft contact via beeldbellen. Er worden ook andere alternatieven genoemd: via whatsapp of mail, contact via het raam, via de tuin of via een 'babbelbox'.

(Nog) gevolgen van minder of geen mantelzorg (n=923)

88% ervaart in enige mate (nog) nadelige gevolgen van het geven van meer of minder mantelzorg. 45% hiervan ervaart in redelijke tot sterke mate gevolgen.

De mate waarin men gevolgen ervaart, verschilt per groep. De mensen die nu nog steeds meer of juist minder zorg geven, ervaren meer gevolgen dan de groepen waar dit weer op het oude niveau is.

Enkele voorbeelden van genoemde nadelige gevolgen van het geven van meer mantelzorg:

“Het is zwaar voor ons beiden, maar het meest voor mijn vrouw. Zij doet het meeste werk aan onze dochter en moet mij in de morgen ook nog wat helpen, in de avond minimaal.”

“Mijn moeder heeft nagenoeg geen zorg en als chronisch zieke krijg ik niet alles zelf vóór elkaar. Dat geeft veel stress!”

“Ben gemiddeld 4 uur per dag met haar bezig. Ze staat op de wachtlijst voor verzorgingshuis, maar door corona duurt het langer. Geeft ook best veel psychische druk.”

Profiel deelnemers (n = 8.100)

52% vrouw

48% man

De gemiddelde leeftijd 65 jaar

83% van de deelnemers heeft een chronische aandoening waarvan

- hart- of vaatziekten (27%)
- reumatische aandoeningen (18%)
- longaandoeningen (18%)
- diabetes (16%)
- lichamelijke beperking (15%)

Colofon

Het Zorgpanel is een initiatief van Patiëntenfederatie Nederland.
 De Patiëntenfederatie vertegenwoordigt 200 patiëntenorganisaties.
 Wij maken ons sterk voor alle mensen die zorg nodig hebben.
 © Communicatie – juni 2020